

Van het bestuur - Even voorstellen

'Je hoeft geen inhoudelijke kennis van bomen te hebben, die expertise hebben we genoeg', zo verzekerde secretaris Anneke Knol mij toen zij mij polste of ik wellicht voorzitter van Stichting Zwolle Groenstad wilde worden. Ik moest even over de vraag nadenken.

Tijdens mijn professionele loopbaan heb ik steeds in het beroepsonderwijs gewerkt, als onderwijskundige en directielid. Groene expertise heb ik niet echt, wel interesse in natuur in de brede zin van het woord. Al tientallen jaren ben ik lid van Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten en Landschap Overijssel, maar een actief lid ben ik nooit geweest.

Pas na mijn afscheid bij het Deltion College raakte ik als adviseur van de Vereniging Buurtschap IJsselzone actief betrokken bij groene activiteiten in mijn eigen woonomgeving. De Buurtschap IJsselzone zet zich in voor het beschermen van het groene en blauwe gebied langs de IJssel en probeert interesse te wekken bij Zwollenaren voor het behoud van dit waardevolle cultuurlandschap aan de rand van de stad.

De doelstellingen en activiteiten van Zwolle Groenstad passen in hetzelfde kader. Als nieuwe voorzitter wil ik proberen mijn bijdrage te leveren aan het behoud van een groene leefomgeving. Dat is juist een van de aantrekkelijkste aspecten van Zwolle. Niet voor niets is de stad in 2006 uitgeroepen tot de groenste stad van Europa.

Zwolle Groenstad kent al een lange geschiedenis van ruim 30 jaar. In die periode heeft de stichting haar bestaansrecht aangetoond. Een zichzelf respecterende organisatie zal echter steeds haar beleid en activiteiten aanpassen aan de veranderende omstandigheden. Voor ons als bestuursleden zal het een uitdaging zijn heldere keuzes te maken en prioriteiten te stellen, zeker in een tijd waarin de gemeente ook op het gebied van onderhoud van het groen wil bezuinigen en een beroep doet op burgerparticipatie. Betrokkenheid van groenwaarnemers in de wijken en van donateurs zal daarbij onmisbaar zijn. En uiteraard zal ook de samenwerking met andere groen-organisaties gezocht worden.

Jan Gulikers, voorzitter

Bomen in Zwolse wijken

Zwolle kan met 68.000 bomen op 120.000 inwoners met recht een groene stad worden genoemd. Vooral in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw, toen de stad flink uitbreidde, zijn er veel bomen geplant. Door deze snelle groei zijn de bomen gemiddeld jonger dan die in een stad als Haarlem. Jonger zou moeten betekenen: vitaler. Helaas is dat vaak niet het geval.

Bomen bij nieuwbouw jaren '60 en '70

In het verleden werd de grond bij nieuwbouw opgespoten met 50 cm schraal zand en daarbovenop 40 cm tuingrond. Een boom heeft een meter grond nodig om een gezond wortelstelsel te ontwikkelen; die 40 cm is te weinig. Het lukt de boom niet om door de schrale laag daaronder heen te groeien, hij blijft hangen. En daardoor vertoont hij eerder gebreken. Deze werkwijze van 50 cm schraal zand en daarboven 40 cm tuingrond is

toegepast in de laatste bouwjaren in Westenholte, in de hele Aa-landen en in de eerste delen van Zwolle-Zuid (Gerenlanden en Gerenbroek).

Assendorp

In de wijk Assendorp speelt weer een ander probleem: die wijk is nooit opgespoten, maar doordat met bulldozers over de oude kleilaag is gereden is een ondoordringbare harde laag ontstaan. De voeding van de bodem is in Assendorp niet het probleem, maar de waterhuishouding. In een natte periode kan het water niet goed wegzakken en in een droge periode staat het grondwaterpeil onder de harde laag, waar de bomen haast niet doorheen kunnen komen.

Gevolgen en oplossing

De ongezonde bodems hebben gevolgen voor de levensduur van de boom. Een iep bijvoorbeeld moet 70 á 80 jaar kunnen worden, maar haalt met die dunne toplaag met moeite 40 jaar; dan begint de aftakeling. De afnemende vitaliteit volgt de jaarringen van de stad. Legt zo'n kwakkelende boom het loodje, dan pakt de afdeling groenbeheer de zaken grondig aan; de nieuwe boom krijgt een meter i.p.v. 40 cm tuinaarde tot zijn beschikking. Dat is voldoende.

Toekomst

In het verleden is er geld gereserveerd om de vitaliteit van het stedelijk bomenbestand te verbeteren. Het project 'Licht op Groen' voorziet erin dat in 2020 alle kwakkelende bomen zijn vervangen. In Assendorp is daar al veel aan gedaan, daar heeft groenbeheer meegelift met de renovatie van de riolering.

In 2020 zijn we nog steeds een groene gemeente, maar zijn al die tienduizenden bomen ook nog eens veilig en vitaal. We hebben het in Zwolle goed voor elkaar. Door de groene-vingerstructuur (waarbij groene zones vanuit het buitengebied tot diep in de Zwolse wijken reiken) heeft de Zwolse natuur veel samenhang.

(bron: Interview in De Stentor van 14 mei 2011 met Tsjerk Jelsma, hoofd beheer groen gemeente Zwolle)

NatuurPlatform Zwolle

Natuurorganisaties in Zwolle hebben hun kennis en ervaring over natuur en milieu gebundeld. De organisaties verwachten door de samenwerking efficiënter te kunnen werken en beter te kunnen communiceren over zaken die meerdere organisaties aangaan. Hierbij kan gedacht worden aan nieuwe ontwikkelingsplannen en beleidsvoorbereiding van de gemeente Zwolle en andere organisaties. De deelnemende partijen in het platform zijn: Stichting Zwolle Groenstad, IVN afd. Zwolle, Werkgroep Roofvogels en Uilen, Bijenteeltvereniging Zwolle, KNNV afd. Zwolle, Hengelsportvereniging Zwolle en de Milieuraad Zwolle. Wij hopen met deze samenwerking nog beter de belangen van het groen in onze stad te kunnen behartigen.

Wat bomen vertellen

De olijf, symbool van wijsheid en vrede

Lat. *Olea europaea*.L., familie Oleaceae, verspreiding: Middellandse Zeegebied, oorspronkelijk West Azië.

Waarom is deze keer de keuze gevallen op deze on-Hollandse boom? Omdat het een trend in de tuinaanleg aan het worden is om oudere olijfbomen uit hun zonnige nestje te graven en te emigreren naar ons kille kikkerlandje.

De Grieken

Gezien de belangrijke plaats die de olijfboom bij een aantal oude volken inneemt, leek het ons goed iets meer over de achtergrond van deze familie te vertellen. Bij de Grieken was ze zeer geliefd. De godin Pallas Athene mocht haar naam aan de stad Athene geven omdat zij aan de bewoners de olijfboom had geschonken, een bron van rijkdom voor de stad en een symbool van vrede. De olijfboom is als goddelijk geschenk onsterfelijk geworden en kan heel oud worden.

De Joden

In de Joodse geschiedschrijving nam de olijf een belangrijke plaats in. Zo staat in het Oude Testament (Genesis 8 : 10 en 11) beschreven dat na de zondvloed, toen de ark op de berg Ararat was gestrand en Noach een duif had losgelaten, deze na zeven dagen terugkwam met een vers olijfblad in haar snavel, het teken dat de aarde weer bewoonbaar was. Nog steeds is het symbool van vrede een witte duif met een olijftak in de snavel. Iedereen kent het logo van de Verenigde Naties met de twee olijftakken die de wereldbol omvatten. In de bijbel wordt meerdere keren over de olijftuinen geschreven, zoals op de Olijfberg, de tuinen van Gethsemané, waar Jezus zijn laatste nacht in vrijheid doorbracht. Dat olijfbomen zeer oud kunnen worden is bekend. Of het waar is dat men op de Olijfberg nog steeds de olijfbomen van toen aantreft, wordt betwijfeld omdat in Kronieken wordt aangegeven dat de Romeinse keizer Titus Vespasianus opdracht heeft gegeven alle olijfbomen daar om te hakken. Zeker is dat omgehakte olijfbomen weer spontaan op verschillende plaatsen opkomen.

Opvallend is dat in het heilige boek van één van de oudste godsdiensten de olijfboom als gezegende boom wordt genoemd, waarin wordt aangegeven dat de boom wellicht midden in de wereld staat.

De Kelten

Alsof dat nog niet genoeg is, blijkt dat de olijf bij de Kelten in hoog aanzien stond. In de Keltische boomastrologie wordt aangegeven dat de levensboom, die over je geboorteperiode heerst, een sterke invloed heeft op je gedrag en je persoonlijkheid. De boomkalender is verdeeld in 35 perioden met daarin een bepaalde boomsoort. Verder worden 4 heilige seizoenbomen genoemd voor een bepaalde dag. Deze dagen zijn gekoppeld aan de verhouding tussen licht en donker. Bij de langste dag en kortste nacht, 24 juni, hoort de berk. Bij de kortste dag en langste nacht, 22 december, hoort de beuk. Waar dag en nacht even lang zijn, is dat op 21 maart de eik en op 23 september de olijf. Voor wie op 23 september geboren is geldt als hoofdkaraktereigenschap: een goede

vriend van de vrede, stelt prijs op harmonie, rechtvaardigheid en schoonheid, gepaard gaande met een groot aanpassingsvermogen en de wens om anderen ter wille te zijn.

Ten slotte

Uit alles blijkt dat de olijf een bijzondere boom was en nog steeds is, een boom die we met eerbied moeten behandelen. Bovendien is het een uitgesproken heliophile boom. Dat houdt in dat ze veel zon en warmte nodig heeft. Daarmee lijkt het me duidelijk dat we haar beter in een warm land, zoals het Middellandse Zeegebied kunnen laten staan, dan haar naar ons kille kikkerlandje te laten verhuizen.

Gerard Mostert.

Bomenkap en emoties

Het eren van de bomen komt in veel culturen voor. Bomen die bijvoorbeeld op een speciale plek staan of een aparte vorm hebben zijn van bijzondere betekenis voor mensen. Waarschijnlijk heeft dit iets te maken met de grootte en levensduur van bomen. Dat brengen mensen in verband met duurzaamheid, kracht en standvastigheid. Het kappen van bomen leidt vaak tot emotionele reacties uit de maatschappij en tot protest. Bij bomenkap speelt ook de achterliggende reden mee. Men heeft meer begrip voor het kappen van bomen in productiebossen om er meubels van te maken, dan wanneer een stadsboom moet wijken voor een parkeerplaats.

Omgevingspsycholoog Agnes van den Berg doet aan het Wageningen University & Research Centre onderzoek naar de manier waarop mensen de natuur beleven.

(Bron: Onverwacht Nederland, magazine van Staatsbosbeheer, 1 september 2011.)

Het kantoor sluit, maar de Bomenstichting blijft bestaan.

Het bestuur van Zwolle Groenstad heeft met grote spijt vernomen dat de nationale Bomenstichting haar kantoor moet sluiten. Half juni is het besluit gevallen om de werkorganisatie van de Bomenstichting te gaan ontmantelen op grond van een dreigend faillissement. Tegenvallende inkomsten en wegvallen van subsidies zijn hier de oorzaak van. Zeven medewerkers moeten worden ontslagen en op 31 december van dit jaar zal de ontmanteling van de werkorganisatie zijn afgerond.

Inmiddels zijn er stappen gezet om het gedachtegoed van de Bomenstichting te behouden doordat er onderdelen van de werkzaamheden kunnen worden overgenomen door andere organisaties. Als er meer bekend is, zult u hierover in onze Nieuwsbrief kunnen lezen. Zie ook: www.bomenstichting.nl.

Vervanging bomen Kranenburg

In onze Nieuwsbrief van december vorig jaar meldden wij dat Zwolle Groenstad bezwaar had gemaakt bij de gemeente, dat bij de entree van begraafplaats Kranenburg het originele ontwerp van dit park door Copijn geweld zou worden aangedaan als de Servische sparren zouden worden vervangen door zuileiken en de sparrenlaan door eiken. Peter van Saane van de gemeente heeft daarna op een vergadering hierover met ons gesproken. Wij hebben nu de toezegging ontvangen dat als er vervanging plaatsvindt, dit in ieder geval groenblijvende bomen zullen zijn.

Wij van Zwolle Groenstad vinden groenblijvende bomen op begraafplaatsen belangrijk. Historisch gezien gebruikten de Germanen al taxussen op hun dodenvelden. In het runenschrift is het teken van de dood hetzelfde als van de (groenblijvende) taxus, een omgekeerd vorkteken.

Fietsexcursie / afscheid Jan Ruberg

Donderdagavond 25 juni hield het bestuur van Zwolle Groenstad met enkele groenwaarnemers en andere belangstellenden (onder wie wethouder Dannenberg) de jaarlijkse fietsexcursie. Het had overdag nog stevig geregend, maar tot ieders opluchting klaarde het tijdig op en bij het vertrek om 18.30 uur scheen zelfs de zon. De route leidde door het prachtige buitengebied van Herfte en Berkum en door het bos van landgoed Helmhorst waar bestuurslid Dirk Maas twee prachtige eeuwenoude eikenbomen onder de aandacht bracht. Onderweg gaf hij hier en daar informatie over de aanwezige bomen en andere kenmerken in het landschap, daarbij spontaan aangevuld door de wethouder met een korte toelichting op het standpunt van de gemeente t.a.v. de ontwikkelingen in het buitengebied. Aan het eind van de route (het Van der Valkrestaurant) werd het gezelschap opgewacht door aftredend bestuurslid Jan Ruberg en zijn vrouw en nog twee andere bestuursleden. Jan Ruberg werd tijdens de koffie met gebak namens het bestuur toegesproken door Willemien van Haeringen. Zij bedankte hem, als één van 'de mensen van het eerste uur', voor zijn jarenlange inzet voor de stichting en bood hem een boek aan dat de schoonheid van het landschap rond Zwolle treffend in beeld brengt: "Buurtschap IJsselzone - de voortuin van Zwolle".

Een herinneringsboom planten, iets voor u?

In het nieuwe natuurgebied in Herfte bij de Westerveldse Aa loopt een lindelaan, waar nog ruimte is voor nieuwe bomen. Het gaat hier om herinneringsbomen die u kunt (laten) planten ter gelegenheid van een geboorte, huwelijksjubileum, herdenking van een bijzonder persoon enz. Zie voor meer informatie onze website www.zwollegroenstad.nl of neem contact op met onze secretaris, [zwolle.groenstad@telfort.nl](mailto: zwolle.groenstad@telfort.nl), tel. 038 4211778. De eerstvolgende planting is op 25 november; aanmelding graag uiterlijk begin oktober a.s.

NME bijeenkomst in stadhuis

Op uitnodiging van de gemeente Zwolle kwam op 30 augustus jl. een gezelschap vertegenwoordigers van organisaties die betrokken zijn bij natuur- en milieu-educatie bijeen om van gedachten te wisselen over de situatie die zal ontstaan door het intrekken van de subsidie aan het Ecodrome. Van gemeentezijde waren de wethouders Vedelaar en Dannenberg aanwezig en enkele ambtenaren die de leiding hadden over de bijeenkomst. Behalve de vertegenwoordigers van verschillende groenclubs – w.o. Zwolle Groenstad – waren ook het Ecodrome, Landstede en de Groene Welle vertegenwoordigd. Een en ander was vooral ook bedoeld om de wethouders van informatie te voorzien t.b.v. de discussie in de Raad. Van diverse zijden werd nog eens het grote belang van opvoeden met natuur benadrukt, het respect voor wat groeit en bloeit en de noodzaak om te zorgen voor een gezond milieu. Het aspect van samenwerking tussen de verschillende betrokken instanties werd als zeer waardevol ervaren. Er komt nog een vervolg.